

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon Inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Naš tisk - naša sila

Kmetijski človek, za tvojo pravdo gre. Na desno in levo, kamor se ozreš, vidiš, da se ljudje združujejo in se v strnjениh vrstah bore za svoje pravice. Kaj bo ostalo zate, ako boš stal ob strani in s prekrižanimi rokami gledal, kako drugi tekmujejo in zmagojejo?!

»Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti, pravi naš pesnik in ta resnica velja tudi glede boja za lastne pravice. »Kjer ni tožnika, ni sodnika«, se glasi ljudski rek, ki bi ga v našem primeru povedali takole: »Če ne poveš, česa potrebuješ in kaj zahtevaš, ti ne bo nihče ponujal dobrote.«

Jasno je torej, da kmetijski ljudje moramo zahtevati svojih pravic, zahtevati jih glasno in z močnim pondarkom, ako nočemo v kmetijski državi ostati samo delavna in klavna živina.

Kako pa naj jih zahtevamo, kako naj se stranemo, da bomo dovolj močni?

Potom tiska! Tisk, časopis in knjiga je lista vez, ki nas druži na znotraj, in je govorniški oder, s katerega mora neprestano odmevati naša beseda nazven.

Tisk je velesila, najmočnejša velesila, ki danes obvladuje svet. Časopis je ono silovito orožje, ki je močnejše mimo granat in bomb, je orožje, ki odloča o usodi narodov in držav.

Ze naš Prešeren je pel, da »kar v bukvah je natisnjenega, vpije«. Ako je to veljalo takrat, pred sto leti, velja še toliko bolj danes, ko je ves svet preplavljen s časopisi.

Samo pogledjmo malo naokrog, pa bomo takoj videli, koliko pozornosti posvečajo meščanski krogi časopisnemu tisku! Slovenci, ki smo tako majhen in siromašen narod, imamo pet dnevnikov, tednikov in mesečnikov pa brez števila. Vsaka skupina, društvo, stan, poklic, vsak še tako neznamenit činitelj naše družbe se skuša s pomočjo tiska uveljaviti in kolikor mogoče vidno in krepko opozoriti nase. Le najmočnejši družabni sloj, naš kmetijski in delavni človek ravna, kakor da se njega vsa ta tekma čisto nič ne tiče. Čeprav smo kmetijski ljudje v državi in v naši ožji domovini po številu in gospodarski pomembnosti najštevilnejši, smo glede tiska prav zadnji. Zato tudi ni nič čudnega, če smo zadnji, kadar gre za priznanje pravic.

Medtem ko kmetijski ljudje dremljejo v taki brezbriznosti, da nas prekasa glede tiska celo nemška narodna manjšina, pa samo pogledjmo, kolikšno pozornost posveča tisku cerkev! Katoške verske in propagandne organizacije izdajajo nešteto listov pri nas in po vsem svetu. Za vsak čas in za vsako priliko imajo svoj list. Od mesečnikov, namenjenih največje mladini, preko vrste stanovskih glasil jih je cela lestevica. Tu imajo posebno glasilo fantje, posebno dekleta, razni redovi, misijonarji, delavci, ki imajo celo po strokah ločene liste, žene, upokojeenci in sploh vse mogoče in nemogoče skupine. In tako organiziran tisk je sila, ki oblikuje svet...

Kaj pa imamo v primeri s tem slovenski kmetijski ljudje, kaj imamo v tisku takega, da bi

res neustrašeno in dosledno branilo naše interese?

Lahko nas je sram, če spričo bogato razpreženega tiska drugih slojev pogledamo svoje revščino! Edino naše, razen nekaj malo strokovnega tiska, je naš »KMETSKI LIST«, je »GRUDA« in knjige »KMETSKE MATICE«.

Ker pa je to edino, kar premoremo, se moramo vsaj tega tiska okleniti in paziti nanj kakor na punčico v očeh! Zavedati se moramo, da nimamo niti priprošnjika niti branitelja razen svojega tiska. Samo v njem in z njegovo pomočjo se lahko med seboj pomenimo o vsem, kar nas teži. Samo preko svojega tiska pa lahko tudi zahtevamo in dosežemo svoje pravice. Naš tisk je tisti skrbni glasnik, ki nas poučuje o položaju po svetu, o izboljšanju načinov v pridelovanju, skratka o vsem, kar nam je treba vedeti.

Na nas kmetijskih ljudeh samih je ležeče, kako nas bo naš tisk mogel zastopati in braniti v težavni in naporni tekni za obstoj. Ako se bomo zavedali važnosti tiska, ako se bomo tega svojega tiska oklenili kakor sinovi dobrega očeta, potem bo naše časopisje močno in bo njegova beseda kaj veljala. Ako tega ne bomo znali, ako bomo v mlačnosti in brezbrizni lenobi pustili svoj tisk kakor zaničevanega pastorka tavati in životariti, potem tudi nimamo, ne moremo in ne smemo ničesar pričakovati od njega.

Govorje pa slovenskemu kmetu, ako bo s svojo topostjo okrnil udarno silo svojega najmočnejšega orožja! Postal bo na lastni zemlji in v lastnem domu suženj njemu sovražnih sil, ki ga bodo rabile za podnožnik!

Agrarna reforma, kmetijska zaščita, davčni sistem, vprašanje našega izvoza in uvoza, naša valutna politika, vse to so problemi, ki v živo zadevajo telo našega kmetijskega človeka. Kako naj kmetijski sloji vplivajo na tako rešitev teh vprašanj, ki bi bila zanje sprejemljiva in ugodna, ako ne bodo imeli močnega tiska? Kako naj s svojimi ljudmi občujejo poslanci in drugi javni delavci, ako ni primeren časopisov na razpolago?

Našteli smo samo nekaj malega primerov, ki jih je nebroj. Ze iz teh pa lahko vsak razsoden človek vidi, kako življenjsko važen je za nas dober kmetijski tisk! To ni več vprašanje, ki bi se morda tikalo samo bogate gospode, ampak je toliko važnejše za siromašnega kmetijskega in delavnega človeka. Zato pa mora biti zlati zdaj ob koncu leta poglavitna naloga vsakega kmetijskega človeka, ki hoče sam sebi in svojim sotrpinom dobro, da se pobriga za naš tisk! Vsi morate postati ta čas apostoli. Od hiše do hiše, od ust do ust mora iti pojasnjevanje. Kdor je že sam spoznal pomen časopisov, je njegova sveta dolžnost, da tudi druge pouči o tem pomenu in jih pridobi za skupno stvar! Naša borba je pošena in pravična. Nič nočemo tujega, ampak zahtevamo le majhen del svojega. Če pa hočemo vsaj to, doseči, se strinimo kakor en mož okrog svojega tiska in poskrbimo, da ne bo po naših

vaseh hiše, kjer ne bi bilo naših listov. Vemo, da so časi resni. Vemo, da kmetijski človek že dolgo ni preživljal take bede kakor jo letos. Vzlic temu to ne sme biti izgovor za odklanjanje listov. Sicer se nam bo vsem skupaj zgodilo kakor pravi sveto pismo:

»Moj oče vas je tepel z biči, jaz vas bom s škorpijoni!«

Kakor nebeško kraljestvo, tako tudi pravica, ta božja hčerka, silo trpi in le silni jo dosežejo! Če hočemo tedaj imeti to svojo pravico, moramo biti silni. Silni pa postanemo samo po svojem močnem tisku!

Vemo, da vse živo na svetu in tudi vsaka nova doba nastaja v bolečinah. Dolžnost človeka kot umskega bitja je, da te bolečine in trpljenje nastajanja kolikor mogoče zmanjša. S tem bo dokazal svojo človečnost.

Z velikim zaupanjem gledamo zlasti v kmetijsko mladino in pričakujemo od nje, da bo pravilno razumela ta težavni čas in storila vse, da premagamo in prebredemo te hude dneve, v katerih trpi ne le en rod, ampak brez izjeme vsi sedaj živeči rodovi. Bodočnost je last mladine, zato dela zase, ako zastavi vse svoje sile za to, da premaga in odstrani slabe sadove napak in zablod, ki so jih vede ali nevede zagrešila pokolenja pred njo.

Japonci osvajajo Kitajsko

Dasi je Japonska na videz majhna država, velja med narodi za velesilo, kar tudi v resnici je. Japonci so znani s svojo prirojeno žilavostjo in spretnostjo za časa svetovne vojne izkoristiti toliko prilik, kakor v zgodovini menda noben drugi narod. Svet je začel gledati do rusko-japonske vojne skoraj neznanu Japonsko naenkrat kot velesilo. S svojimi agenti je znala prepričati baje vse kitajsko cesarstvo in povzročiti med vladujočimi generali pravo anarhijo tako, da se po njeni zaslugi ni dostikrat vedelo v čigavih rokah je prav za prav položaj te ogromne države.

Ko so Japonci do skrajnosti oslabili moralo med kitajskim narodom, predvsem med armado, so se najprej z vso previdnostjo in njim prirojeno spretnostjo vrgli na Mandžurijo in postavili odstavljenega cesarja in nad njo brez kakega motenja na tiho zavladali. Ko je bil posel tega spretnega in tihega zavojevanja v Mandžuriji končan, so šli naprej tako daleč v kitajska ozemlja, da bodo po poročilih svetovnega časopisja v najkrajšem času proglasili zopet novo, na videz neodvisno državo, ki bo tvorila ogromne pokrajine Čahar, Hopej, Šantung, Sujau in Šansi. Omenjenih 5 pokrajin meri nad 1,130.000 kvadratnih kilometrov z nad 90 milijoni prebivalcev, kar znači v številčnem pogledu skoraj 8 Jugoslavij. Ni čudno, če je začela Sovjetska Rusija s tem dejstvom računati na ta način, da si bo za vsako ceno zavarovala z evropske strani hrbet in posvetla pažnja velikanski ekspanzijski Japonske, ki utegne postati opasna v doglednem času tudi Rusiji.

Zasedanje narodnega predstavništva

V ponedeljek, dne 11. t. m. sta bila s kraljevim ukazom otvorjena k jesenskem zasedanju senat in narodna skupščina. Otvoritvi je prisostvovala celokupna vlada. Na otvoritveni seji narodne skupščine je bilo prečitanih dolga vrsta interpelacij, naslovljenih na posamezne ministre in tičočih se najrazličnejših gospodarskih, socialnih in upravnih vprašanj.

Druga seja narodne skupščine se je vršila v sredo 13. t. m. Zanja je vladalo nenavadno zanimanje ne samo v parlamentarnih, temveč tudi v izvenparlamentarnih krogih in v vsej jugoslovanski javnosti. Posebno pozornost je tej seji posvetila tudi vlada sama z ozirom na to, da ima delovni mandat in ji ne more biti vseeno kakšno razpoloženje vlada v skupščini in kakšni so odnošaji med njima. To dejstvo se je to pot očitno pokazalo tudi v slovenskem glasilu JRZ (jugoslov. radikalne zajednice) »Slovenec«. »Njegovi petomajski desperadi« so postali čez noč »predstavniki naroda«, »izraz ljudske volje« in slični pridevniki, ki jih je svoj čas rabil le za svoje predšestojanuarske poslance.

Na dnevnem redu druge seje so bile volitve v stalne skupščinske odbore. Ti odbori so: verifikacijski, administrativni, imunitetni, odbor za prošnje in pritožbe ter finančni odbor. Klub radikalne zajednice je postavil svojo kandidatno listo, a jugoslovanski, nezavisni, nacionalni in narodni delavni klub so postavili skupno kandidatno listo za vse odbore. Volitve so se vršile ob izredni napetosti. Galerije so bile polne občinstva in tudi novinar-

ska loža je bila zasedena z inozemskimi in domačimi časnikarji. Izid volilne borbe je bil sledeč: vladine kandidatne liste so dobile v vsakem odboru le po enega odbornika več. V verifikacijski, administrativni, imunitetni in v odbor za prošnje in pritožbe je dobila lista radikalne zajednice 11 odbornikov, opozicijska pa 10. V finančnem odboru je dobila prva 16, a opozicijska lista 15 odborniških mest.

Tretja seja narodne skupščine se je vršila naslednji dan v četrtek, 14. t. m. Vlada je predložila parlamentu nekatere zakonske osnutke, med katerimi je najvažnejši predlog zakona o gospodarskih zadrugah, to je težko pričakovani in že davno obetani zadrugi zakon. Za proučevanje predloženih zakonskih osnutkov je bilo izvoljenih pet posebnih odborov. Tudi za te odbore je radikalna zajednica postavila svoje kand. liste in opozicija skupno listo. Prva je dobila v vseh odborih po 12 članov, druga pa po 9. V odboru za proučevanje zadrugnega zakona se nahajajo od Slovencev sledeči narodni poslanci: Milan Mravljje, Ivan Prekoršek in dr. Veble.

Seje narodne skupščine so bile po teh volitvah odložene in bo prihodnja sklicana pismenim potom. Med tem časom bodo zasedali odbori in pripravili svoje predloge za parlamentarne seje.

podkupovanja pri prevzemanju lesa in materiala. Tako so člani komisije dobivali 10 do 50 par od vsakega prevzetega železniškega praga, prometno osebej po 5 Din od vagona, gozdni svetniki po 10.000 Din na leto, občinski belezniki, sreski načelniki in drugi uradniki manjše vsote od 500 do 8000 Din.

Strašno je sredi naše nevzdržne bede slišati te številke, vendar nam daje nekaj zadoščenja vsaj zavest, da je osiješko sodišče res sodišče in je sodilo po pravici in po zakonu. Ni bilo tu obzirov na visoke položaje prizadetih, in kar je glavno, one »veze«, ki tako rade preprečijo vsak temeljit vpogled za kulise in razkrinkanje krivice, nepoštenja in zločinov, te »veze« so odpovedale. Vsa jugoslovanska javnost samo želi, da bi odpovedale za vedno.

Vemo tudi, da je našiška afera predstavljala najtrdnjši blok korupcionizma, zato tudi prav nič ne dvomimo, da bodo tej eksploziji sledile druge v vseh aferah in afericah, kjerkoli je imel korupcionizem plodovita tla.

Po tolikih letih izkoriščanja, po tolikem oblastvu mračnih sil moramo končno priti na jasno. Naš narod se mora predramiti. Kakor pa je Staviski predramil francoski narod in ga usmeril na pota etike in morale, tako bo tudi osiješka sodba brez dvoma vliila našemu narodu novega poguma in predvsem nove vere v poštenost, ki mu je danes tako potrebna. Ta nauka smo plačali drago, mnogo predrago, vendar ne bi bila cena tega prav nič previsoka, če bo tudi uspeh tak, kakor ga želi ves narod.

Poštenemu slovenskemu učiteljstvu

Na slovensko učiteljstvo so se spravili nekateri modrijani iz Jugoslovanske tiskarne. Gornjo ga kar po svetu kakor nadležnega berača.

Kako morejo zagovarjati ti krogi tako pisanje pred svojo vestjo, naj povedo slovenski javnosti in zlasti slovenskemu učiteljstvu sami. Mi samo ugotavljamo, da slovenski učitelj za svoje nesebično, požrtvovalno in pošteno narodno delo ni zaslužil in ne zasluži takih klofut. Ne rečemo, da tudi v učiteljskem stanu ni izjem (in v katerem stanu jih ni?), trdimo pa, da v splošnem učitelji mnogo, zelo mnogo store za povzdigo splošnega kulturnega in gospodarskega stanja naše vasi s šolskim in izvenšolskim delom. Svoje težavno poslanstvo opravljajo prav pogosto ob najneugodnejših pogojih. Zato zaslužijo kot pionirji naše prosvete naše spoštovanje, priznanje in pomoč, ne pa natolecevanja in preganjanja.

Kot odgovor na vse nelepe izpade kličemo učiteljstvu, naj se s tem večjo vneto oklene podeželja in dela zanj. Plačilo, ki mu ga bo dal narod mimo političnih demagogov in brez njih, mu ne bo izostalo. Naš narod je veren in pozna besede: »Dober pastir pozna svoje ovce in one poznajo njega.« Učitelj, ki bo delal z narodom, bo v narodu vedno našel zaslombo in razumevanje, pa tudi dovolj opore v najhujših dneh!

Pričetek sankcij proti Italiji

Države, ki so pristale na sankcije proti Italiji, so jih začele izvajati dne 18. tega meseca. S tem dnem so zaprle meje proti Italiji vse državne članice Društva narodov, razen Avstrije, Madžarske, Albanije, Nemčije in Brazilije.

Italija je hkratu zaprla za države, ki vanjo po sankcijah ne bodo uvažale, tudi svoj izvoz, to se pravi, da iz Italije ne pojde nobeno blago v države, ki so se pridružile sankcijam. Seveda je uknjen tudi klirinški promet.

S tem se je torej začela gospodarska vojna med Italijo in državami, ki so jele izvajati sankcije. Seveda danes niti približno še ni mogoče presoditi posledice, ki jih bo to rodila.

Sodba v našiški aferi

Dragi nauki in draga šola

Proces, ki je šest mesecev razburjal našo javnost, je sedaj končan. Dne 18. t. m. je bila izrečena sodba in so obsojeni:

Dr. Svetozar Grgin na poldrugo leto ječe, dr. Filip Schlesinger na dve in pol leta ječe, Zita Zivanović na tri leta ječe in trajno izgubo državne službe, Adolf Schlesinger na sedem let ječe, Aleksander Sohr na osem let ječe, Alfred Cučka na eno leto in osem mesecev ječe, Viktor Guttman na eno leto in štiri mesece ječe, dr. Zvonimir Bratanić na dve leti ječe, Ervin Lovrić na eno leto zopora, Alfred Spitz na eno leto in šest mesecev ječe, Mavro Sulić na štiri leta ječe in trajno izgubo državne službe, dr. Nikola Nikić na štiri leta ječe, izgubo državljskih pravic in trajno izgubo javne službe, dr. Dragoljub Jevremović na tri leta ječe, izgubo državljskih pravic in izgubo državne službe za vedno, Ervin Sartoli na eno leto ječe in izgubo državljskih pravic za tri leta, Zoltan Herzog na eno leto in štiri mesece ječe, Filip Winter, Rihard Baumgartner, Hinko Bedenić, Josip Fišer, Grajner Julij, Aladar Leimdorfer po sem mesecev zopora, Geza Fejte na eno leto zopora, Feodor Bukovala, Dragutin Cakarević, Vladimir Černi, Miloš Cirković in Frane Istenić po dva meseca zopora, Pavel Fekete na en mesec zopora, Mirko Fridman na tri mesece zopora, Aleksander Kezič, Viktor Kladnik, Trajča Kotević in Lazar Ciril po en mesec zopora, Gligorij Lisa, Djordje Marković, Milutin Martinović in Grigorij Mišić po pet mesecev zopora, Galeb Midić na tri mesece zopora, Dragomir Nedeljković na en mesec zopora, Jovan Nišforović na dva meseca zopora, Franjo Ogorelec na šest mesecev zopora, Dimitrij Pastuhov na dva meseca zopora, Viljko Rajman na deset mesecev zopora, Milisav Stišević na tri mesece zopora, Pavle Čiring na tri

mesece zopora, Mihajlo Zuravjev na tri mesece zopora. Ostali obtoženci pa so bili oproščeni.

Po dolgem času se je končno posrečilo razčistiti to umazano zadevo, ki ni razburjala samo nas, ampak tudi tujino daleč naokrog. Krivcem je odmerjena kazen, kakor jo določa zakon. Nihče pa ne bo mogel nadomestiti nepopravljive škode, ki jo je ta umazana družina prizadejala našemu narodnemu premoženju. Iz tehtnih govorov državnega tožilca odmeva toliko gorja, da se človeku ježe lase, ko vidi, kako so nam tuje pijavke ob sodelovanju domačih brezvestnih ljudi pile kri.

En nauk pa nam zveni iz tega, dasi je drag:

Narodno premoženje v narodne roke!

Četudi dela pri nas tuj kapital, mora delati z našimi ljudmi in biti popolnoma podrejen našim zakonom in nadzorstvu naših oblasti. Mi nismo kolonija, da bi se na naši krvi pasla propadajoča Evropa, ampak smo svobodni narod in suverena država, ki hočemo svoje ohraniti sebi. Kdor bi pa v naših lastnih vrstah v bodoče tega ne priznaval in se ne bi hotel ravnati po tem edino pravilnem geslu, s tem bo treba v kali obračunati in tako temeljito, da bo kmalu zemlja srkala sokove iz njega, ne pa, da bi bil on naš krvosek.

Celih 87 milijonov dinarjev je šlo v petih letih za podkupnine. Seveda so gospodje te izdatke knjižili kot »diskretne«. Samo v letu 1929-1930 je izplačala družba 18 milijonov podkupnin. V štirih letih je Našiška dobavila državi pragov, drv in drugega materiala za 185 milijonov dinarjev, skupna vsota vseh faktur pa je znašala v tem času 1.135.000.000 Din. Preiskava je pokazala, da se je udomačil čisto določen sistem

Spori v združ. opoziciji

Združeno opozicijo tvorijo bivša Samostojna demokratska stranka, ki jo je vodil Svezozar Pribičević, bivša Hrvatska seljačka stranka, ki ji načeluje dr. Maček, bivša Jugoslovanska demokratska stranka pod vodstvom Ljube Davidovića, in bivša Zemljoradniška stranka pod vodstvom Joce Jovanovića. Prvi dve stranki sta med seboj povezani s kmetko-demokratsko koalicijo (zvezo) in se razprostirata po takozv. prečanskih krajih. Drugi dve med seboj nista organizacijsko tesneje povezani, razven toliko, da nastopajo voditelji skupno na javnih zborovanjih. Delokrog teh dveh strank je omejen v glavnem na srbijanske kraje. Združena opozicija se imenuje tudi izvenparlamentarna opozicija, ker se ne udeležuje s svojimi poslanci parlamentarnega dela. Združena opozicija je namreč nastopila ob petomajskih volitvah z enotno kandidatno listo, katere nosilec je bil dr. Vlad. Maček. Na Mačkovi listi so kandidirali tudi pristaši bivše Jugoslovanske muslimanske stranke z njenim voditeljem dr. Mehmedom Spahom na čelu. Dr. Spahovi poslanci so zapustili Združeno opozicijo in prišli v parlament takoj po sestavi sedanje vlade dr. Milana Stojadinovića, v kateri zavzema železniško ministrstvo dr. Spaho. Volilci bivše Jug. muslimanske stranke pa so ostali večinoma zvesti Združeni opoziciji.

V zadnjem času so se pojavili dokaj ostri spori med prečanskim delom Združene opozicije in med srbijanskim. Ta spor se je po-

sebeno zaostрил pred tednom dni, ko je dr. Dragoljub Jovanović kot član srbijanske Združene opozicije priredil več zborovanj po Vojvodini. Prečanska opozicija ga odločno odklanja. Očita mu razne stvari in razširja zoper njega letake s hudimi napadi. V koliko izvirajo te nasprotnosti zoper Dragoljuba Jovanovića iz kmetjskih množic, v koliko pa iz vrst prečanske opozicije, ni še jasno razvidno.

Dr. Dragoljub Jovanović je pa kamen spotike tudi v sami srbijanski Združeni opoziciji in ga močno napadajo voditelji demokratske stranke.

Pri vsem tem pa ima dr. Dragoljub Jovanović, ki pripada levemu krilu zemljoradniškega gibanja, največ ljudi za seboj in se o njem govori, da je mož bodočnosti. V tem tiči poglaviti vzrok spora.

Združena opozicija tudi v krajih Bosne in Hercegovine ni edina, kakor izgleda. Valovi prečanskega in srbijanskega dela opozicije udarjajo eden ob drugega. Vzroki teh sporov so pa utemeljeni v gospodarskih in političnih programih, čijih nosilci so posamezne grupe.

Dr. Dragoljub Jovanović, ki pripada levemu krilu zemljoradniškega gibanja, največ ljudi za seboj in se o njem govori, da je mož bodočnosti. V tem tiči poglaviti vzrok spora.

Spomin na temne dni!

Proces proti marsejskim zločincem

Nepojmljiva igra usode je hotela, da se je skoraj istočasno, ko se je v Osijeku končaval proces proti našim narodnim izkoriščevalcem, začel na Francoskem proces proti ljudem, ki so z osebo našega blagopokojnega kralja hoteli uničiti našo državo.

V kraju Aix en Provence je 18. novembra začelo zasedati porotno sodišče, ki bo imelo težavno in nehvaležno nalogo, preiskati, pretehtati in presoditi strašni marsejski zločin, ki se je zgodil 9. oktobra l. 1934. in radi katerega se ima svet zahvaliti samo brezprimerni potrpežljivosti Jugoslovanov, da danes Evropa ne tone v krvi.

Ker bo naše čitatelje brez dvoma zanimalo, naj navedemo nekaj podatkov iz obširne

Obtožnice

Ko je predsednik sodišča opravil po zakonu predpisane uvodne formalnosti, je dal besedo državnemu tožilcu, ki je prečital obtožnico. Iz nje posnemamo:

V obtožnici so najprej naštetih obtoženi:

1. Veličko Dimitrov Kerin, star 38 let, rojen v Kamenici na Bolgarskem 19. oktobra 1897., že mrtev;

2. Pospišil Zvonimir, star 31 let, rojen 9. junija 1904 v Bukovini v Jugoslaviji, po poklicu šofer, stanujoč v Monakovem na Bavarskem, sedaj v preiskovalnem zaporu;

3. Rajič Ivan, star 32 let, rojen 5. januarja l. 1903. v Koledincu v Jugoslaviji, zemljoradnik, stanujoč na pristavi Janka Pusta, sedaj v preiskovalnem zaporu;

4. Kralj Mijo, ki se je izdajal za Malnega, star 26 let, rojen 17. septembra 1908 v Koprivnici v Jugoslaviji, mehanik, stanujoč v Novi Kaniži na Madžarskem, sedaj v preiskovalnem zaporu;

5. Kvaternik Evgen, star 25 let, rojen dne 29. marca 1910 v Zagrebu, študent, sedaj na begu;

6. Pavelič Ante, star 46 let, rojen v Bradini 14. julija 1889, sedaj na begu;

7. Perčević Ivan.

Morilec in njegova drhal

Na levi roki je bil atentator tetoviran: v sredini nejasno tetoviranega kroga sta bili dve mrtvaški kosti, prekrizani v obliki črke X, nad njima mrtvaška glava. Okrog vsega tega je bil v bolgarskem jeziku napis »Svoboda ali smrt« in začetne črke VMRO, kar pomeni Notranja makedonska revolucionarna organizacija. Morilec je imel pri sebi dva samokresa znamke Mauser in Walter, več nabojev in ročno granato. V njegovih obleki so našli lažni češkoslovaški potni list, v katerem je bil nazvan Keleman Petrus. Dejanski se je pisal on Veličko Dimitrov Kerin.

Preiskava je dognala, da je imel več sodelavcev in da je bil atentat zasnovan in skrbno pripravljen v teku meseca septembra. Zadnje dni meseca septembra 1934 so bili Pospišil, Rajič in Kralj, člani udruženja hrvatskih teroristov »Ustaša«, ki je bilo organizirano 7. februarja 1929, še na Madžarskem, in sicer nekateri na Janka Pusti, drugi pa v Novi Kaniži. Stanovali so v taboriščih, kjer so imeli posebno uniformo in se vežbali v orožju in uporabi eksplozivnih snovi. Za ustvarjanje svojih ciljev so imeli v programu tudi atentate na osebe. Vsi so morali priseči, da se bodo pokorili vsem ukazom, ki bi jih dobili od svojega vrhovnega voditelja Ante Paveliča ali od katerega izmed njegovih odposlancev, med katerimi se je nahajal tudi Kvaternik.

„Za njegovo življenje so vadjali“

V mesecu septembru 1934 je postal poveljnik zarotniškega taborišča v Novi Kaniži bivši oficir avstro-ogrsko vojske, Ivan Perčević, terorist jugoslovanskega porekla. Čim je prišel v Kanižo, so morali ustaši vleči kocke, ki naj bi

V kratkem času izgine zobni kamen

določile, kdo naj bi skupno z Veličkom izvršil atentat na kralja. Kocko so potegnili Pospišil, Rajič in Kralj. Vsi trije so sicer po rodu Jugosloveni, bili so pa res pripravi, da izvršijo vsak zločin. Zvonimir Pospišil je bil in contumaciam obsojen leta 1932 od državnega sodišča za zaščito države v Beogradu na smrt, in sicer zaradi atentata na žandarmerijsko vojašnico v Zagrebu, zaradi uboja nekega policijskega stražnika in osumljenja, da je bil zapleten v umor novinarja Sveгла v Zagrebu.

Izvršite vse!

Mijo Kralj, ki je bil nekaj časa tudi železniški uradnik v Zagrebu, je leta 1933. pobegnil v Avstrijo, kjer pa so ga zaradi potepuštva kmalu zaprli. Perčeviću, ki je zvedel zanj, se je posrečilo, da ga je rešil iz zapora.

Pospišil, Rajič in Kralj, ki so bili s kockami določeni, da skupno s Kelemenom izvršijo atentat na kralja, so zapustili Novo Kanižo 24. septembra in odpotovali najprej v Budimpešto. Kralj po njegovi lastni izjavi ni potoval skupno z ostalima dvema. Pravi, da je prišel v Budimpešto sam in da je šele na železniški postaji našel Pospišila in Rajiča v družbi neke tretje osebe. Ker sta Pospišil in Rajič že imela železniške karte, je izročil Pospišil Kralju karto za vožnjo od Budimpešte do švicarske obmejne postaje Buchs in še eno drugo karto rdeče barve, ki je najbrže izvirala iz neke agencije, za polovanje od Buchsa do Curiha. Vsi trije so se nato odpeljali v Buchs, kamor so prispeli 27. septembra ob 7.30. Še istega dne so bili tudi že v Curihu, kjer sta jih pričakovala na postaji Veličko in Kvaternik.

Kot Paveličev odposlanec jim je Kvaternik dal po njihovem prihodu naslednji ukaz: »Izvršite brez ugovora vse, kar bo zahteval od vas donosilec tega pisma! Podpis: Poglavnik.« Tako je namreč Ante Pavelič podpisoval vse ukaze ustašem in nikdar s svojim pravim imenom.

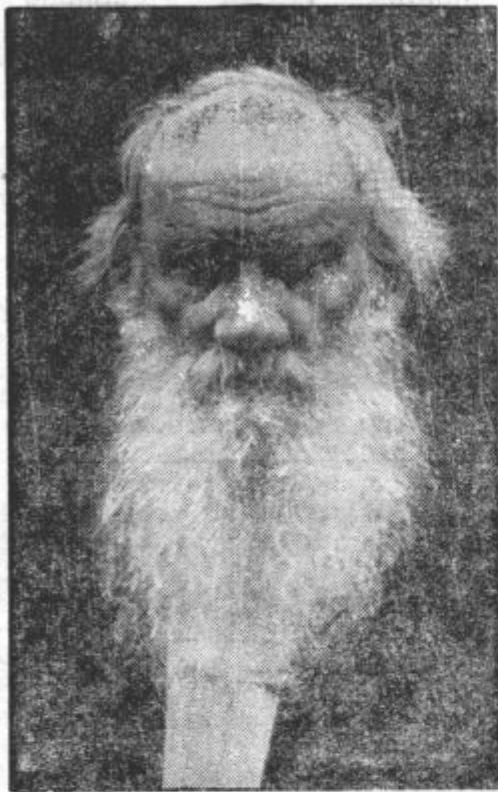
Po zločinu so se zločinci razbežali in skušali zabrisati vse sledove za seboj. Kakor so bili drzni tedaj, so drzni še sedaj in skušajo vse utajiti in se oprati.

Upamo in pričakujemo, da bo francosko sodišče kos svoji nalogi. Hkratu pa naj bi bil ta proces trdno opozorilo vsem onim lahkomišelnikom, ki se z usodo države igrajo iz kakršnekolj strasti kakor otroci z žogo. Kri, ki je tekla na marsejskih ulicah, naj nam živo pokliče v zavest resnico, da je treba osebne koristi podrediti splošnim državnim in narodnim.

O izidu procesa bomo poročali, kakor hitro bo obravnava končana.

Grof Lev Nikolajevič Tolstoj

Petindvajset let je te dni minulo, odkar je umrl veliki ruski pisatelj in modrijan grof Lev Nikolajevič Tolstoj. Zadnji dnevi tega velikana so potekali zelo dramatično. Tolstojeva žena ni nikoli razumela svojega moža. Zato so se tudi odnošaji med njima poslednje dni tako zaostriili, da je Tolstoj sklenil po-

begniti od hiše in zapustiti svojo družino. Dne 10. novembra 1910. leta se je nenadoma odpeljal z doma na Jasni Poljani. Na tem begu ga je spremljal njegov osebni zdravnik dr. Dušan Makovicki. Vsled mraza se je starček prehladil in na železniški postaji v Astakovu že dne 20. novembra istega leta umrl. Pokopali so ga v Jasni Poljani.

Nekaj let po Tolstojevi smrti so celo njegovo veleposestvo brezplačno razdelili med ondotne kmete v smislu pokojnikovega testamenta, a njegova književna dela so proglasili za javno last. Po svetovni vojni je prešla v državno last tudi Jasna Poljana in Tolstojev grob. Ruska vlada je napravila tam Tolstojev muzej, kjer so shranjeni vsi spomini na velikega ruskega moža.

Nikdar in pod nobenim pogojem!

V poslednji številki »Sela«, glasila zemljoradniškega pokreta, je napisal član omladinske organizacije navdušen članek o borbi za kmetijske pravice in poziva vso mladino, da stopi v kmetijski pokret, se zanj bori in žrtvuje. »Kmet, ki ni danes nič, hočemo, da postane vse,« je geslo mladine.

Priliv omladine v naš pokret, kakor tudi njeni nepretrgani napor in odločnost, da se v borbi vztraja, dokazujejo našo sodobnost, dokazujejo, da je kmetusko vprašanje postavljeno na dnevni red in da je njegova rešitev vprašanje časa, a borbena omladina najjačje jamstvo za pravilno rešitev.

Ali istočasno i njen priliv i njena neodstopna težnja za boljšimi časi in kruhom kmetijskega naroda potrebuje pomoči tudi one mladine, ki je še ni zajel orkan stremljenj in val kmetijskega gibanja.

Ali smemo ostati v teh dneh izven pokreta brez težke zgodovinske odgovornosti? Ali smemo dopustiti, da se brez naše udeležbe in brez vpliva odvija klopčič družabnega raz-

voja? Ali smemo dopustiti, da ostane kmetstvo neorganizirano, nepripravljeno in slabotno spričo napadov organiziranega nasprotnika: na njivi, na trgu, v skupščini, v vseh življenjskih pojmi?

Nikdar in pod nobenim pogojem, tako zaključuje svoj članek Milan Purič v »Selu«. Želeli bi le, da se srbska mladina orga-

nizira v kulturno prosvetne organizacije, kjer je nič manj važno in široko polje njenega udejstvovanja po vzoru naše »Zveze kmetijskih fantov in deklet«. Seveda je pravilna trditev, da »nič ni tako težko, kot se zdi«. Toda potrebna je delitev dela za uspešnejšo borbo kmetijskega človeka.

Teden domače politike

Gospodarsko-politično je važen dogodek, ki mu je bila pozorišče Ljubljana. To je namreč občni zbor Zadružne zveze, na katerem je govoril tudi notranji minister dr. Korošec. Izvajal je med drugim:

Letošnje leto bo najhujše za nas v gospodarskem oziru. Izdatki ostanejo isti, dohodki so pa čedalje manjši. To velja za posameznike kakor za državo. Državni proračun bo letos sestavljen na drug način, kakor je bil to običaj. Sestavljen bo redni proračun, ki bo obsegal redne dohodke in redne izdatke, izredni proračun bo pa obsegal izredne izdatke, investicije. Redni proračun bo uravnotežen. Od izrednega proračuna se bo pa izvršilo le tisto, za kar bo kritje.

Računati je treba s tem, da bodo dohodki od davkov manjši zaradi slabih gospodarskih razmer, zlasti zaradi suše. Pred vsem bo pa treba skrbeti še za podporo pasivnim krajem, ki so v hujšem položaju, kakor prejšnja leta. V Sloveniji prideta v poštev kot pasivna kraja Bela Krajina in Haloze vse do šmarskega sreza.

Svetovna kriza se ni izboljšala, in dokler ni splošnega izboljšanja, tudi ni pričakovati, da

boljšanje. Denar za podpiranje zadrugištva se mora dobiti.

Pojavljajo se zdaj kritiki, ki pravijo, da ni bilo prav, da se je denar dajal temu in onemu, in so zdaj nastale izgube. Kritikovati je danes lahko. Toda tisti, ki danes kritikujejo, se takrat, ko se je denar dajal, niso oglasili.

Ni bilo zdravo, da se je zadrugištvo razvijalo v veliko. Zato se je treba vrniti k malemu zadrugištvu, ki bo polno ljubezni do bližnjega in ki bo pripravljeno pomagati potrebnemu. Treba se je navaditi majhnega obsega in dela s skromnimi sredstvi.

Naše gospodarstvo je zdaj pred vprašanjem, kakšne posledice bodo imele zanj sankcije proti Italiji. Izvoz lesa ni prepovedan, in tako glede najvažnejšega našega izvoznega blaga ostane še dalje možnost izvoza. Izmed predmetov, ki nas zadevajo, je edino izvoz konj prepovedan, toda

Mihajlov dan praznujejo v Romuniji s posebno slovesnostjo. Slika nam kaže kralja Karola, ko poljublja pri svečanostih sv. pismo.

bi se stanje pri nas bistveno izpremenilo. Nas zlasti pritiska denarna kriza. Nekateri zavodi, in sicer večji, imajo nekaj denarja in prometa. Toda večina jih je v hudi stiski. Po vojni so bili sicer časi, ko so zadruge imele dovolj denarja, celo majhne zadruge so razpolagale z milijoni in so zato ponujale denar vsakomur, kdor ga je le hotel. Tega je zdaj konec. Vračamo se k majhnim zadrugam in majhnim bilancam.

Med ljudstvom je nekaj denarja. Ta pa ne pride v zadruge, ker do njih zdaj ni zaupanja. Denar gre zdaj v nogavice, gre tudi v državno Hipotekarno banko in v Poštno hranilnico. Denar v nogavicah je neproduktiven, državna Hipotekarna banka in Poštna hranilnica pa denar jemljeta ter ga v isti meri ne vračata. Toda če kdo sprejme, mora tudi dajati. Zato bi ali država morala podpirati zadrugištvo, ali morajo pa državni zavodi dajati kredite tudi v vseh krajih in vsem ljudem, ki kredite potrebujejo.

Zadrugištvo se mora zdramiti in mu je treba pomagati. Tega se zaveda tudi država in kmetijski minister študira in dela načrte za iz-

Ta mož je 70 let stari ameriški senator Borah, ki bo pri prihodnjih volitvah najresnejši protikandidat dosedanjemu predsedniku Rooseveltu.

ta izvoz bi se itak moral omejiti, ker se že kaže pomanjkanje za domačo potrebo.

Vprašanje zadrugištva ni rožnato, toda zato ni treba izgubljeni pameti, temveč je treba držati, kar se držati da. Sicer bo nekaj brodolomcev, toda kar se bo dalo izboljšati, se bo izboljšalo. Ne smemo kloniti duha, v skromnosti moramo skrbeti drug za drugega. O tem zboru bomo še kdaj pisali.

Izvenparlamentarna opozicija

priraja pridno shode. Zadnje nedeljo so imeli celo vrsto shodov. Največji je bil v Sinju.

Velik shod je bil tudi v Novem Marofu, kjer je bil napovedan kot glavni govornik dr. Maček. V poslednjem trenutku pa so javili zbrani množici, da dr. Maček ni prišel in da bo govoril kot njegov zastopnik profesor Jelašič. Ta je v uvodu poveljal borbe Hrvatov v preteklosti in delo Stepana Radića. Petomajske volitve so prinesle zmago Hrvatom ter zadivile ves svet. Ob tej priliki so priznali tudi na drugi strani hrvatsko vprašanje ter prvič vprašali Hrvate, kaj hočejo. »Hrvatski narod hoče urediti svojo domovino na temeljih, kakor ga je učil pokojni voditelj in učitelj Stepan Radić. Njegovo politiko nadaljuje danes dr. Maček in od te politike mi danes ne moremo niti za las odstopiti.« Ob koncu svojega govora je pozval Jelašič vse navzoče, da ostanejo tudi v bodoče zvesti svojemu voditelju dr. Mačku.

Zadnji govornik Juraj Antolič je naglašal, da prijatelji dr. Mačka ne rušijo ničesar, kar je dobro in pravično. Pač pa rušijo in bodo rušili vse krivice ter pomagali vsem graditeljem take države, ki bo zadovoljila vse in jih prepričala, da imajo svoj svobodni dom.

Poleg tega se pridno gibljejo tudi razne manjše skupine, ki pa za zdaj še nimajo večjega političnega pomena. Ako še omenimo, da je v vrstah Združene opozicije med demokrati in D. Jovanovičevimi zemljoradniki nastalo precej napeto razmerje, lahko az danes končamo svoje poročilo.

Zakaj se smehlja gospa Ivanka?
Zlobni jeziki sosed pravijo, da gospa Ivanka obeša samo lepše kose, - zaprane pa, da skrivaj suši. Temu se gospa Ivanka smeji: Moja tajnost imeti lepo belo perilo je pri vsakem trgovcu naprodaj. Imenuje se terpentinovo milo Zlatorog, ki opere vse povrsti tako temeljito, da je po pranju lepše kot pa novo.

Zlatorog TERPENTINOVNO MILO

Tedenski zun. - politični pregled

V Angliji

so izvedli volitve, pri katerih je šlo v prvi vrsti za to, kakšno stališče naj zavzame Velikobritanski imperij nasproti DN. Zmagali so pristaši DN in je dobila vladna stranka 405 mandatov, opo-

Ministrski predsednik Stanley Baldwin, zmagovalc v zadnjih volitvah na Angleškem. Baldwin je član konservativne stranke, globok in trezen politik, tako nepristranski celo, da mu pravijo »edini svobodnjak spodnje zbornice« (parlament).

zicija pa samo 168. S tem je torej narod potrdil dosedanje delo in smer angleške zunanje politike in v bližnji bodočnosti ni pričakovati sprememb.

V Avstriji

je notranji minister Barenfels izjavil, da bodo vsi upori v kali zadušeni z največjo odločnostjo. Močno je tudi poostrena cenzura.

V Rumuniji

je kralj Karol II. v prestolnem govoru ob otvoritvi parlamenta naglasil resnost položaja in zvestobo svoje države nasproti DN in vsem mednarodnim obveznostim.

V Egiptu

vlada nemir. Nacionalisti netijo protiangleško gibanje. Visokošolsko in drugo dijaštvo stavka. Vse strokovne šole so zaprte in vsem dijaškim društvom je prepovedano delovanje do 31. decembra t. l.

Na Poljskem

je sprejet načrt državnega proračuna za l. 1936-1937. Dohodnina bo v novem proračunu povečana za 100 odstotkov.

Na Bolgarskem

še vedno rovari znana makedonska revolucionarna organizacija. Napadi se ponavljajo. Vrše jih baje člani razpuščene revolucionarne organizacije Ivana Mihajlova.

Japonska

bo po vsej priliki zopet segla na Kitajsko. V Sanghaju je bil namreč ubit neki japonski mornar, iz česar kuje japonski imperializem vzrok za grabljenje kitajske zemlje.

Filipini

so postali samostojna država, ker so se USA po več desetletnih naporih umaknile odtod.

Beleške

*

551 procesov

Pod tem naslovom piše zadnji »Slovenski gospodar« sledeče: Rimska kongregacija sv. obredov je izdala popis vseh služabnikov in služabnic božjih, o katerih se vrši proces za njih proglasitev za blažene, potem za svete. Vseh procesov je 551. Od teh odpade na Evropo 482, drugi na ostale dele sveta. Od 482 procesov odpade na posamezne evropske države: Italija 271, Francija 116, Španija 55, Belgija 13, Anglija 6, Nemčija 6, vse druge evropske države, med njimi Jugoslavija, Češkoslovaška in Poljska, imajo po 1 kandidata za svetniško čast. Po stanu jih 29 pripada svetnim stanovom, drugi pa pripadajo duhovniškemu, odnosno redovniškemu stanu. Od teh imajo frančiškani 82, kapucini 51, jezuiti 36, dominikani 22, konventualci (minoriti) 18 članov, odnosno članic, ki naj bi se kanonizirali. Skofov, ki jim je stroga preiskava priznala svetost in junaške čednosti, je 42.

Eksplotacija

Naši časopisi ne glede na barvo so zabeležili ta teden novico, da je stisnila angleška in francoska družba Trepča Mines Limited s sedežem ne v Trepči, ampak v Londonu, iz naše siromašne zemlje v Južni Srbiji nad 600.000 ton dragega svinca, cinka in drugih žlahtnih kovin. Pri tem sicer majhnem obratu so izkazali ti naši prijatelji tujci nič manj ko 75.000.000 dinarjev čistega dobička.

Kmetje, kaj pravite, ali ne bi bilo bolj pametno, ko bi naša država sama za svoje prazne blagajne eksploatirala take z milijoni obložene dobrine? Pomislite in malo računajte. Koliko celih vlakov koruznega zdroba in krompirja bi mi kupili s temi v tujino odpeljanimi milijoni, za naše brezposelne in lačne svobodne državljanke, ki se jim tujec takorekoč lahko v pest smeje!

Zmešano modrovanje

V »Sloveniji« se je zopet oglasil »velik prijatelj in skrbnik kmetijske mladine« in nastavljal značilno vprašanje: »Kaj je z zvezo kmečkih fantov in deklet?« Ta dopisnik je precej bolan in ga vsak kmetijski fant in deklet razume, da mu je kmetško gibanje trn v peti. Gospod je že precej v letih in bi bilo primernejše, da bi sam sebe vprašal: kaj bo z njim? Skrb naj posveča rajši sebi in svoji »zlahti«, ki je bolj potrebna njegove pozornosti, kot pa kmetško gibanje, za katerega bodo skrbeli že sami kmetijski fantje in dekleta.

Da bi bolj držalo, si je omislil pogovor dveh članov Društva kmetijskih fantov in deklet. Morda misli, da so člani teh društev tako zebiti, kot bi jih najbrže on rad imel?! Navajanja so tako smešna in zmešana, kot je menda on sam. Mu moramo že povedati, ker sam ne ve ali noče vedeti, da dr. Marušič ni bil nikoli v vodstvu Zveze kmetijskih fantov in deklet in nikoli ne bo in da tudi redni član ni in ne more biti, ker je organizacija mladinska in vodstvo izključno v rokah kmetijske mladine same! Zvezo in gibanje je rodilo spoznanje in potreba in nihče drug. Kdor vse to podpira, mu bo kmetška mladina hvaležna, pa naj bo kdorkoli!

Pri Društvih kmetijskih fantov in deklet ne odločujejo »duše«, temveč po navadi predsedniki in tajniki, ki so le kmetijski fantje in dekleta, in zato je tista o fašističnem učitelju gola izmišljotina, kar je razvidno najbolj iz tega, da se ne upa niti podpisati ta skrbnik in resnicoljub! Kmetška mladina pa cení svojo organizacijo in se bo sama in po svojih sklepih opredelila, ne glede na takšne-le gospode od fraka in cilindra! Čakajmo pomirjenja, pravice, svobode in drugih obljub!

Dvigi v zračne višave

Zadnja leta se vse pogosteje vrše poskusi s poletji v zračne višine. Poskusne dvige izvršujejo letalci s posebnimi baloni, pod katerimi je privezana kovinasta gondola. V njej so nameščeni najrazličnejši merilni aparati, s katerimi merijo gostoto zraka, razne vrste žarkov, ki ne prodirajo do zemlje itd. Višinski dvigi se torej ne vrše zaradi sportnega tekmovanja temveč zaradi znanstvenih poskusov in merjenj, katera naj služijo človeštvu za praktično uporabo. Dosedaj so dosegli ruski letalci največjo višino 22.000 metrov in daleč prekosili belgijskega profesorja Picarda, ki je dosegel le 18.000 metrov. Te dni sta prekosila ruske letalce dva Američana. Prekočarila sta višino 22.000 metrov. Njun polet se je prav dobro posrečilo. V zraku sta ostala vsega 6 ur in nato brez nezgode pristala na zemlji. V času, ko sta dosegla najvišjo točko se je videlo nebo popolnoma črno, sonce je pa zaslepljujoče svetilo. V tej višini je znašala toplota 60 stopinj pod ničlo. Letalca sta bila ves čas v radijski zvezi z zemljo, odkoder sta dobivala sproti poročila o vremenu itd. Merjenje takozvanih kozmičnih žarkov je odlično uspelo.

Dopisi

Iz Naklega

Pred kratkim se je od nas poslovil dušni pastir kaplan g. Ivan Spendal in odšel za ovčarja v Dobro vas na Koroškem. Pri odhodu je bila, kot je v življenju navadno, na eni strani žalost in solzne oči, na drugi pa veselje in zadovoljni obrazi. V 6 letih njegovega pastirovanja se je v fari marsikaj spremenilo. Polž kaže svojemu sobratu polžu roge, brez da bi mu ta rekel: »če ne, bom pa tvojo bajto ubil.« Sosedov pes laja in noče poznati našega psa, tako da je neprestani lajež, kateferega odmeve kaj rad priobčuje »Gorenjec«. Zadnji čas pa je »Gorenjec« postavil kar svojo oddajno postajo pri nas o naši fari, da »funkcionira« za vse brezhobno, toda ta postaja se včasih zapre in ne oddaja odmevov laježa sosedovega psa. Pred kratkim pa je bila gotovo »ferderbana«, ker ni oddala za Naklo v poštev prihajajoče prave senzacije. Nekaj »luštih« fantičkov si je privoščilo avtomobilskega izleta in obiska na Jesenicah. Avto so si prisvojili na neopravičljiv način in odbrneli. Vožnja je bila kljub slabemu vremenu prijetna, ker so debatirali kako je »fletno«, če te ljubi dekle in kako bo še nocoj »fletno«, ko bomo tiščali koleno ob koleno. Usoda gre svojo pot in tokrat jih je počakala v Zabreznici na nekem ovinku za kupom gramoza ter jih sprejela v svoje okrilje. Trde so bile njene roke, ker je avto izgledal, kamor ga je prijeła, kot kakšno trajno ondullirano dekle, ko so ga drugi dan brez slovesa pozno v noč pripeljali z ubogo konjsko paro nazaj v Naklo. Tudi »luštkanim« ni prizanesla. Vsak je odnesel svoje, če ne drugo pa strah in nesnažne hlače. Pa tudi zdravnika je bilo treba poklicati, ke rje tekla kri, da izleči skeleče rane. Namesto lepih Jeseničank so si ogledovali svojo kožo, če se ni kje kaj natrgala. Sedaj bodo pa po vrhu gledali še paragrafom v oči, če ne bodo sledili pozivu advokata in segli v žepe ter povrnili škodo avtomobila lastnici, ker ona z ondulacijo, izvršeno v kupu gramoza ni zadovoljna. Mnenja smo, da je to za »Gorenjca« dovolj velika novica, če po vasi pobere vse oslarije in jih priobči, za kar smo sklenili, da bomo za Miklavža poskrbeli za dopisnika lep dar v obliki živega osla, s katerim bo potem po vasi jezdil, zbiral gradivo za članke in oglase ter jih tovoril uredništvu.

Odlična kmetijska strokovnjaka odhajata

Nismo mogli verjeti in vendar je res. Dva odlična in po činu najstarejša referenta glavnih kmetijskih panog poljedelstva in živinoreje inž. Vinko Sadar in inž. Boris Venko odhajata iz kmetijskega oddelka banske uprave. Prvi je premeščen na sresko mesto v Kočevje, drugi v Gornji grad.

G. inž. Sadar je studiral visoko šolo na Dunaju in v Zagrebu. Po dovršeni praksi se je specializiral v Nemčiji, na Češkem in v Franciji, nakar je bil več let profesor srednje kmetijske šole v Mariboru, pozneje pa celo ravnatelj srednje šole v Bukovem in nato poljedelske v Rakičanu. Kmetijski oddelek je bil poživljen, ko je prevzel važen poljedelsko travniški referat pri banski upravi g. inž. Sadar. Saj je poznano, kako neumoren delavec je. Poleg tega referata je vodil g. inž. Sadar tudi naše kmetijske in gospodinjke šole. Tudi radio bo zgubil z njim enega važnih predavateljev.

G. inž. Sadar zapušča za seboj veliko ustvarjeno delo, tako v praksi, kakor literaturi, saj je izpod njegovega peresa izšlo mnogo strokovnih knjig, brošur in člankov.

G. inž. Boris Venko je dovršil visoko šolo na Dunaju. Po končani praksi na raznih veleposestvih je služboval v Mariboru pri velikem županstvu, pozneje pa na srezu. Po upostavitvi banovine, pa je bil kot edini priznani specializiran veščak poklican na bansko upravo, da vodi živinorejo. Ni potrebno omeniti še posebej njegovega plodonosnega delovanja v živinoreji. Neštete živinorejske organizacije vseh vrst so sad njegovega neumornega dela. V službi je bil odlično ocenjen!

Oba odlična referenta se nista nikjer pokazala v politiki, pač pa sta člana raznih kulturnih, nacionalnih in strokovno kmetijskih organizacij.

Zal, da sta novi mestí, kjer bosta nastopila službo, za moža tako velikih sposobnosti — premajhni!

Beričevo

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je priredilo v nedeljo dne 17. novembra t. l. ob polnoštevni udeležbi igro: »Prisega o polnoči«, ki je prav dobro uspela. Naši fantje in dekleta se kot igralci vedno bolj in bolj izpopolnjujejo, kar nam je v veliko zadoščenje za naše delo.

Popravek. V »Kmetiskem listu« od 6. novembra t. l. št. 43, stran 5, 2. stolpec pod naslovom »Dekliški tečaj v Bratislavi«, v tretji vrsti se pravilno glasi — iz št. Jurja ob Taboru in ne »iz št. Janža ob Taboru«, katerega sploh ni in kar so si gotovo cenjeni čitatelji že sami pravilno tolmačili.

Ivanjkovec. Tukajšnja vinarska zadruga »Jeruzalemčan« priredi svoj vsakoletni vinski sejem dne 7. januarja 1936 v tukajšnji dvorani. Pripuščena bodo le vina iz ormoško-ljutomerskega okoliša. Do takrat bodo vsa vina in tudi najboljše popolnoma razvita in čista. Za proizvajalce kakor kupce bo to najprimernejši čas se prepričati o letošnji kvaliteti in skleniti kupčije.

Novice

V Placarovcih so pred kratkim neznani zločinci polomili posestnikoma Francu Zoreu in Juriju Semajerju več jabolčnih sadik: prvemu 80 štiriletnih, drugemu pa 25 enoletnih. Škoda znaša Din 1800.—. Tako podlo ravnanje je vredno vse obsodbe. Upamo, da orožniki zločince v kratkem izsledijo, nakar bodo brez dvoma prejeli zaslužen kazni.

V Ptujju je lovec g. Korošec pred kratkim ustrelil — popolnoma belo veverico.

V Skorbi pri Ptujju je zločinska roka podtaknila ogenj in je pogorelo posestniku Vidu Vidoviču gospodarsko poslopje, hiša, ves letošnji pridelek in krma. Ogromna škoda je le deloma krita z zavarovalnino. Čudimo se, da ob tolikem številu zločinskih požigov zavarovalnice same skupaj s prizadetim prebivalstvom ne začno kake akcije, ki bi onemogočala to zlo ali pa vsaj pospešila izsleditev krivcev.

Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1936

je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10 in v vseh večjih trgovinah

Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. — Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. — Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike „POKLON MODRIH“

Kazen zaradi debelosti. Občani občine Vajkomb na Angleškem so kaznovali svojega župana s 30 funtov šterlingov globe na podlagi nekkih starih običajev, ker se je v teku enoletnega županovanja zdebelil za tri kilograme.

Rumunski inženjer Verlezi je odkril posebne vrste žarkov, s pomočjo katerih more napraviti vsak predmet za oči neviden. Te dni je mož napravil nekaj poskusov pred zbranimi ljudmi, ki so mogli le z otipavanjem zaznati predmete, katere so napravili žarki nevidljive.

V Motniku pri Vranskem se je v tamošnjem rudniku pripetila te dni prav tragična nesreča. Rudarja Antona Groznika, starega komaj 27 let, je v rovu zasulo. Doma je bil iz Toplice pri Zagorju. V kratkem se je nameraval poročiti. Plast kamenja in premoga ga je takoj ubila in ni bila mogoča nobena rešitev. Nesreča je tem bolj bridka, ker se je pred 10 leti tudi njegov oče Anton smrtno ponesrečil v rudniku. Z bridko prizadetimi svojci sočuvstvuje vse prebivalstvo.

V Šmarjeti je v gozdu posestnika Franca Hlastnika podiral delavec Jakob Arh te dni drevje. Pri delu se je spodtaknil ob korenino, padel in s tako silo butnil z glavo ob tla, da mu je počila lobanja. V nekaj minutah je nesrečni delavec izdihnil.

Na Rodnem vrhu pri Ptujju je v pijanosti tako podivjal Franc Butolen, da je svojo ženo Marijo zabodel z nožem v hrbet. Zadal ji je tako nevarne rane, da so jo morali prepeljati v ptujsko bolnišnico in je še kljub temu njeno življenje v nevarnosti.

Litvanska vlada je sklenila, da bo od sedaj naprej zapirala kaznjence edinole na njihove stroške.

Kmečki magacin

Ljubljana, Krekov trg št. 10, (nasproti mestnega doma) Vam nudi najboljše zimsko blago po izredno nizkih cenah. Obiščite to trgovino in prepričajte se!

V Logi vasi na Koroškem je avstrijska oblast odstavila dolgoletnega slovenskega župana, Slovenca Rainerja, ki je vzorno in v splošno zadovoljnost opravil županske posle. Taka je toč avstrijska pravičnost nasproti Slovincem!

V Limbušu so neznani razbojniki hoteli vlomiti pri posestniku Čuriču. K sreči so bili pravočasno pregnani.

V Luptavi je neki Nigot iz te vasi smrtno zabodel posestnikovega sina Jakoba Arnušta, ki je iz Belavske prišel vasovat k svojemu dekletu Jani Mlakarjevi. Nigot pravi, da ni nameraval napasti tega, ampak nekoga drugega, pa v temi ni spoznal, kdo vasuje.

Na Sušaku so zadnje nedeljo z velikimi slovesnostmi odkrili spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Svinja težka 780 kg. Na neki živinski razstavi v Bukareštu, glavnem mestu Rumunije, je bila razstavljena tudi svinja, ki je tehtala 780 kg.

Izvir nafte. Na Hrvaškem so nedavno naleteli na močan izvir nafte. Po mnenju inženjerjev bi se moglo na tem kraju pridobivati toliko nafte, da bi lahko krili več kot 30% celokupne porabe v Jugoslaviji. Nafta je zelo dobra in se dobi iz nje 15% bencina, 20% petroleja in 65% najboljših mazil za stroje.

Tednik »Selo« so pričeli ponovno izdajati voditelj srbskega zemljoradniškega pokreta, ki se zbirajo okrog g. Joce Jovanovića. »Selo« je po 6. januarju 1929. l. prenehalo izhajati. Z uvedbo nove ustave in z vračanjem na parlamentarno demokratičen režim je oživela tudi misel o kmetiskem pokretu v ostalih krajih naše države. V Bosni je danes zemljoradniški pokret najjačji. Upamo, da ni več daleč čas, ko se bodo vsi kmetiski pokreti Jugoslavije združili okrog HSS.

Avstrija je povišala carino na uvoz jugoslovanskih jabolok. Doslej je znašala carina dve zlati kroni za 100 kilogramov, od 1. decembra dalje pa bo znašala pet zlatih kron za isto količino.

V Cvetlinu je krošnjar Jože Skobelnik smrtonovno zabodel Klaro Hrenič, ker ga ni hotela uslišati v ljubezni. Dekle ima poleg drugih hudih ran tudi pljuča nevarno poškodovana. Zeleti je, da oblasti take izpade kar najstrože kaznujejo, kajti kam pridemo, ako prepustimo oblast nad seboj najnižjim strastem?!

Iz Maribora sta bila poslovodja R. Fink in njegova žena Tea, ki sta v Dalmaciji na Hvaru izvršila samomor. Vrgla sta se z visoke pečine v morje. R. Fink je v Celju, kjer je bil nameščen, tvrdki »Astra« poneveril 16 tisoč dinarjev, vendar se ne ve, če je to res glavni in edini vzrok dvojnega samomora.

V Ljubljani se je te dni vršila razprava proti uradniku Glavne carinarnice Francu Dubroviču zbog poneverbe zneska okrog 400 tisoč dinarjev. Ko so mu pred časom prišli na sled, je Dubrovič poskušal izvršiti samomor, vendar se mu to ni posrečilo. Baže je mož dedno obremenjen in so na predlog zagovornika odredili zdravniško preskavo sodnih izvedencev. S poneverjenim denarjem je čudni možakar podpiral tudi cerkve. S tujim denarjem res ni težko biti dobrotnik. — Razprava je bila preložena, dokler sodni izvedenci ne podajo svojega mnenja.

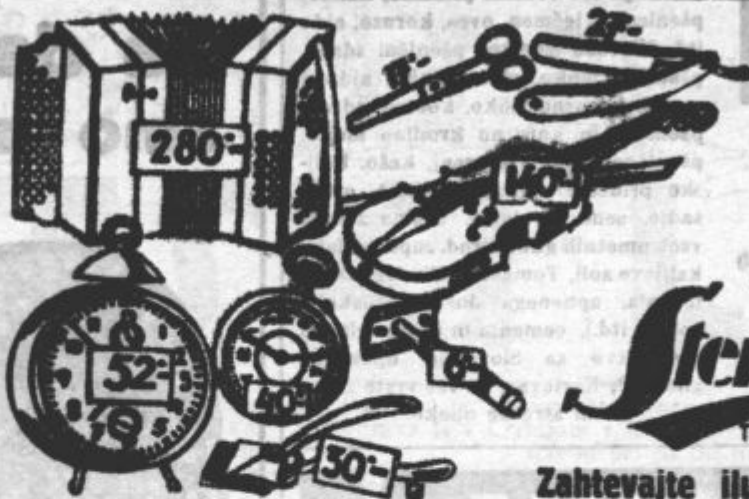
Radio

od 24. novembra do 1. decembra 1935

Nedelja, 24. novembra. 7.30: Kmetijska ura: Kmet in država (g. Krošelj Josip) — 9.45: Versko predavanje (g. p. dr. Roman Tominec) — 16.00: Gospodinska ura: O krompirju (ga. Vida Lapajne).

Ponedeljek, 25. novembra. 18.00: O boleznih v srecu, ožilju in krvi (dr. Bogomir Magajna).

Torek, 26. novembra. Najvažnejši dogodki po

Glazbila

vseh vrst in tudi ure, britve, nože, škarje itd. nudi letos po skrajno nizkih cenah

TRGOVSKI · DOJA

Sterncki Cella št. 63.
TOVARNA · PERLA · FI · ORLEK

Zahtevajte ilustrirani cenik zastoj!

svetu (g. prof. Franc Grafenauer) — 18.40: Kitajski Platon-Lao-tse (g. Franc Terseglav).

Sreda, 27. novembra. 18.40: Po severno-afriških lukah (gdč. Maša Slavčeva).

Petek, 29. novembra. 18.00: Zenska ura: Ko se dekline moži (Angela Vodetova) — 18.40: Trgovski sodniki (g. Sitar Alojzij).

Sobota, 30. novembra. 18.40: Pereča zunanje politična vprašanja (dr. Alojzij Kuhar).

Sejmi

24. novembra: v Teharjih.

25. novembra: v Skofji Loki, Domžalah, Zatični, Krškem, Gradacu, St. Rupertu, Ptujju, Kaniži, Dobju, Vildonu, Lembergu, Ločah pri Poljčanah.

26. novembra: v Mariboru, Dol. Lendavi.

28. novembra: v Turnišču, Dol. Lendavi, Prosenjakovcih.

30. novembra: v Trziču, Gočah, Kočevju, Železnikih, Planini, na Kalu, v Turjaku, v Vačah, v Celju, Sv. Andražu nad Ptujem, Rogatcu, Veržeju.

Vrednost denarja

1 ameriški dolar	Din 43'50
1 nemška marka	Din 17'60
1 švicarski frank	Din 14'24
1 angleški funt	Din 215'—
1 avstrijski šiling	Din 9'—
1 francoski frank	Din 2'89
1 češkoslovaška krona	Din 1'81
1 italijanska lira	Din 3'55

Novost v prehrani naše dobe je: Mešana domačih čajnih rastlin

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Do odobrenja Min. soc. pol. in nar. zdravja od 11. maja 1935
1. S br. 14.004. Stavljaja v promet

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z.
V LJUBLJANI

NAŠ ČAJ

„Naš čaj“ za vse ženske in moške, za odraslo deco in majhne otroke — Je pravi družinski čaj iz naših domačih čajnih zelišč — Pijte ga

zjutraj in zvečer,

dopoldne in popoldne ter ob vsaki drugi priliki — Vsi so zadovoljni, vsi ga hvalijo! „Naš čaj“ zahtevajte v vseh prodajalnah!

Rudolf Gaj:

Izobčenci

(Nadaljevanje.)

Vsak sotovariš, ki donese ednoti hrano ali kakršnekoli k zauživanju spadajoče življenjske potrebščine, je obvezan iste predati proti 75 odstotni vrednosti dnevne cene, koja vsota se mu potem vpiše v dobro, v njegov tekoči konto; odtegnjeni 25 odstotni znesek dnevne cene pa gre namreč 15 % za rezervni fond in 10 % pa ednoti kot nekakšen davek. — Prinese pa sotovariš kakoršenkoli drugi predmet, ki je tudi pri ednoti lahko uporabljiv, a spada po svojem značaju k mobilijam, je obvezan predati istega za četrtinko efektivne cene ednoti.

Peter je obstal in pretuhtal to odstavček še enkrat. In ker je bil videti zadovoljen, je čital sopet dalje:

»Ker živi torej v glavnem vsak sotovariš od tega, kar prinese ednoti in ker mu ona to zopet tudi kvitira v njegovem kontu, plačuje zato vsak sotovariš ednoti zopet vsako svojo potrošnjo, v obliki obremenitve v njegovem stalnem kontu. Odškodnino za to potrošnjo, določa vedno vse sotovarištvo ednote.

Pasive v kakem tovariškem kontu ednota

nikakor ne more trpeti. Izvzeti so samo primeri bolezni in slabega vremena itd.

Izpremenili so si pa tovariši tudi imena, da bi ostali bolj skriti. Matjaž se je prekrstil za Amorada, Jernač je postal Goronov, Tine spet Arabin, Tilka pa Karina. Čemu to, nam bo kmalu razumljivo. Vrnimo se torej k Petru.

Ko je prečital še ostalo, je vrnil polo zopet Goronovu. Amorado je bil medtem zložil iz nahrbtnika svoje stvari na mizo in Goronov jih je prevzel, da jih vknjiži. Imeli so tu tudi vago, da se je lahko najprej ugotovila količina in šele nato tudi vrednost. Ko so bili pretehtali in prečenili vse te stvari skupaj, je Goronov vknjižil vse skupaj v glavno knjigo kot prihod, označivši ga z zneskom Din 80'—, a na strani razhoda pa je zopet naznačil znesek Din 60'— kot izdatek za dobropis v Amaradov konto. In ko je vnesel tudi v imovinsko knjigo ednote od tega odpadajoči znesek za rezervni fond Din 12'— in za davek odpadajoči znesek Din 8'—, je vknjižil še v Amoradov konto Din 60'— kot njegovo dobro.

»In vidiš, Peter, za ta znesek živim lahko tukaj štiri dni, prilično dobro,« je dejal nato Amorado. »Toda jaz ti to rečem samo v pojasnilo; v resnici pa delam drugače.«

In res je videl Peter, kako je s tem zneskom nastal v Amoradovem kontu saldo dinarjev 826'— kot njegovo dobro.

Slednjič je prišel na vrsto še založni zapisnik. Tu je imel Peter priliko videti, da se ednota ne nahaja baš v najsiromašnejšem položaju. In res, ko je po končanem knjiženju Goronov pričel zlagati te stvari k zalogi, ki so se nahajale deloma na polici, deloma pa na tleh v zabojih, je bilo videti precejšnjo zalogo vsakovrstnih življenjskih potrebščin, kakor: moka, riž, testenine, fižol, krompir, kava, sladkor, suho meso, klobase, sir, slanina, mast, jajca, različne konzerve, olje, žganje in razne druge stvari. Naravno, da je bilo Petru ob tem pogledu precej toplo pri srecu, češ: potemtakem se bo pa tu le dalo živeti! S tem je bil ta opravek končan in možakarji so sedli zopet nazaj za mizo.

»To ti bo sedaj najbrže jasno, Peter,« se je oglasil prvi Goronov. »Toda če želiš še kakšnega pojasnila k temu, kar izvoli vprašati, tovariš!«

Peter, ki je bil najpoprej izrazil svoje prijetno začudenje nad tako večjim in dobrim gospodarstvom, je nato želel izvedeti, kakšna odškodnina da se od sotovarištva plačuje ednoti za hrano. Ostalo, je dejal, da mu je vse jasno.

»Odškodnina, da!« je hkratu pritrdil Goronov, ter vstal in prinesel raz police neko listo. »Vidiš, tovariš! Tu notri imaš vse; in vse potrošeno se po tem ceniku obremenjuje nato v kontu.«

In Peter se je ponovno zatopil v čitanje:

(Se nadaljuje.)

EKONOM

r. z. z. o. z.

v ljubljani

Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmitno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilakega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA št. 23

Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur

Sadno drevje

za jesensko ali spomladansko saditev, visokodebelnato in prtično od pečkarjev do koščičarjev, z garancijo najprikladnejših sort po sadnem sortimentu s strokovnimi navodili po zmernih cenah dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani

Zahtevajte cenik! Novi trg 3 Zahtevajte cenik!

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetiskem listu“! Cena malim oglasom je samo 1 Din za besedo!

Za delavce in kmete smo izdelali te močne čevlje

šivani in zbiti

Tuk mast za čevlje
Din 4.—

Zelo dobra krema
Din 4.—

Izdelavi teh čevljev smo posvetili posebno pažnjo. Šivani, zbiti in s smolo zaliti podplati ne propuščajo vode

Bata

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica števil. 1

Telef. št. 28-47. Rač. poš. hran. št. 14.257. Brzjavni: „Kmetiski dom“. Ziro rač.: Narodna banka

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. // **JAMSTVO ZA VSE VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. // Strankam nudi brezplačno pošne položnice za nalaganje denarja. // Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. Sploh vrši vse denarne posle, ki spadajo v delokrog denarnih zavodov.

BLAGAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8—12 in od 3—5, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12^{1/2} ure.

Podružnici: **KAMNIK — MARIBOR**

Stanje vlog: Din 35.000.000— Rezerve: Din 1.300.000—